

Unit-1

૧. મનોવિજ્ઞાન એટલે શું ?
૨. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન એટલે શું ? તેનું કાર્યક્ષેત્ર વર્ણવો.
૩. વૃદ્ધિનો અર્થ આપો.
૪. વિકાસ એટલે શું ? તેના પ્રકારો જણાવો.
૫. વૃદ્ધિ અને વિકાસનો અર્થ આપી તેનો તફાવત આપો.
૬. વિકાસને અસરકરતા પરિબલો જણાવો અને તેની ચર્ચા કરો.
૭. વિકાસના જુદા-જુદા તબક્કાઓ સમજાવો.
૮. મનોવિજ્ઞાનની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.
૯. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.
૧૦. બાલ્યાવસ્થાનો સમયગાળો જણાવો.
૧૧. બાલ્યાવસ્થાના કોઈ પણ બે લક્ષણો જણાવો.

Unit-2

૧. કિશોરાવસ્થા અને તરુણાવસ્થાનો અર્થ જણાવો.
૨. ઉત્તર શૈશવકાળ (કિશોરાવસ્થા)ની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
૩. તરુણાવસ્થાની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
૪. તરુણાવસ્થાની જરૂરિયાત શુ છે ?
૫. દિવાસ્વપન એ તરુણાવસ્થાની આદત છે – શા માટે ?
૬. તરુણાવસ્થા દરમિયાના આકાંક્ષાઓ મહત્વની હોય છે – તમારા મંત્વયો રજૂ કરો.
૭. પ્રવર્તમાન સમયમાં તરુણાવસ્થાની સમસ્યાઓ શું છે ?
૮. શિક્ષક તરીકે તમે તરુણોને કઈ રીતે માવજત આપશો ?
૯. કિશોરાવસ્થામાં શારિરિક વિકાસ સમજાવો.
૧૦. તરુણાવસ્થામાં શારિરિક વિકાસ સમજાવો.
૧૧. કિશોરાવસ્થામાં સાંવેગિક વિકાસ સમજાવો.
૧૨. તરુણાવસ્થામાં સાંવેગિક વિકાસ સમજાવો.
૧૩. તરુણાવસ્થામાં માનસિક વિકાસ સમજાવો.
૧૪. કિશોરાવસ્થામાં માનસિક વિકાસ સમજાવો.

૧૫. કિશોરાવસ્થામાં સામાજિક વિકાસ સમજાવો.
૧૬. તરૂણના સાંવેગિક વિકાસમાં તમે કઈ રીતે મદદરૂપ થશો ?
૧૭. શિક્ષક તરૂણના સાંવેગિક વિકાસનો દૂત છે – કેવી રીતે ?
૧૮. સામાજિક વિકાસ માટે શાળા એક આદર્શ સ્થળ છે- તમારા મંતવ્યો રજૂ કરો.
૧૯. શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીનો સાંવેગિક વિકાસ એકબીજાના પૂરક છે – કઈ રીતે ?
૨૦. શાળા અને બાળકનો સાંવેગિક વિકાસ એકબીજાના પૂરક છે – કઈ રીતે ?
૨૧. તરૂણના સાંવેગિક વિકાસને પોષવા તમે શો પ્રયત્ન કરશો ?
૨૨. તરૂણના માનસિક વિકાસને પોષવા તમે શો પ્રયત્ન કરશો ?
૨૩. ૧૪ વર્ષનો રાહુલ પ્રવાસ દરમિયાન અન્ય વિદ્યાર્થીઓ સાથે હળતો મળતો નથી- શિક્ષક તરીકે તમારા બે પ્રયત્નો જણાવો.
૨૪. ૧૫ વર્ષની રીના વારંવાર અરીસામાં જોયા કરે છે – શા માટે ?

Unit-3

૧. વ્યક્તિગત ભિન્નતાની વ્યાખ્યા આપો.
૨. વ્યક્તિગત ભિન્નતાના ક્ષેત્રો જણાવો.
૩. “વ્યક્તિ-વ્યક્તિ એકબીજાથી ભિન્ન હોય છે”- તમારા મંતવ્યો રજૂ કરો.
૪. “વ્યક્તિગત ભિન્નતામાં વારસો અને વાતાવરણ ભાગ ભજવી જાય છે”- સમજાવો.
૫. વ્યક્તિગત ભિન્નતાના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
૬. શિક્ષક તરીકે વર્ગમાં ઉપસ્થિત વ્યક્તિગત ભિન્નતાને તમે કઈ રીતે સંબોધશો ?
૭. સામાજીકરણનો અર્થ સમજાવી સામાજીકરણ પ્રક્રિયા જણાવો.
૮. “કુટુંબ એ સામાજીકરણ પ્રક્રિયાનું કેન્દ્રબિંદુ છે”.- તમારો મત આપો.
૯. “પ્રવર્તમાન સમયમાં સામાજીકરણ પ્રક્રિયા સમૂહ માધ્યમ પ્રેરિત બની રહી છે” – તમારો મત રજૂ કરો.
૧૦. શાળા એ સામાજીકરણ પ્રક્રિયાને પ્રવેગિત કરે છે- તમારા વિચારો રજૂ કરો.
૧૧. બાન્દુરાનો બોબોડોલનો પ્રયોગ વર્ણવો.

૧૨. સામાજિક અધ્યયન એટલે શું ?
૧૩. સામાજિક અધ્યયનના આવશ્યક તત્વો કયા-કયા છે ? ટૂંકમાં સમજ આપો.
૧૪. બાન્દુરા સૂચિત સામાજિક અધ્યયન પ્રક્રિયા સમજાવો.
૧૫. “સામાજિક અધ્યયન સિદ્ધાંત શિક્ષકને વર્તન-તરાહ માં માર્ગદર્શન પુરુ પાડે છે” – સમજાવો.
૧૬. મેઘાવી બાળકને પ્રોત્સાહન આપવા માટે શિક્ષક કેવળ પ્રયત્નો કરશે ?
૧૭. અધ્યયનમાં પછાત બાળકોની સમસ્યાઓ કઈ છે ?
૧૮. અધ્યયનમાં પછાત બાળકોની ઓળખ શિક્ષક કઈ રીતે કરશે ?
૧૯. એકાકી માતા-પિતા દ્વારા ઉછરતા બાળકોને શાળા કઈ રીતે મદદ કરી શકે ?
૨૦. કાર્લ યુંગના વ્યક્તિત્વના પ્રકારોની સમજ આપો.
૨૧. વ્યક્તિત્વનો અર્થ આપી સ્વરૂપ વર્ણવો.
૨૨. અનુકૂલન એટલે શું ?
૨૩. અનુકૂલિત વ્યક્તિના લક્ષણો જણાવો.
૨૪. અપાનુકૂલિત વ્યક્તિના લક્ષણો જણાવો.
૨૫. અનુકૂલન સાધવાની પ્રયુક્તિઓ જણાવો.
૨૬. સામાજિક અધ્યયન પ્રક્રિયાના સોપાનોની યાદી આપો.

Unit-4

૧. અધ્યયનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી અધ્યયન પ્રક્રિયાના સોપાનો જણાવો.
૨. અધ્યયનનો અર્થ આપી અધ્યયનને અસર કરતા પરિબળો સમજાવો.
૩. અધ્યયનનો અર્થ આપી અધ્યેતાના કયા પરિબળો અધ્યયનને અસર કરે છે.
૪. અધ્યયનને અસર કરતા પરિબલો પૈકી પ્રક્રિયાલક્ષી પરિબળની ચર્ચા કરો.
૫. કેવા પ્રકારનું વિષયવસ્તુ અધ્યયનને પ્રવેગિત કરી શકે છે ?
૬. કારક અભિસંધાન (ક્રિયા પ્રસ્તુત) એટલે શું ? સ્કિનરનો કારક અભિસંધાનનો પ્રયોગ સમજાવો.
૭. કારક અભિસંધાનના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.
૮. ધ્રુનરનો અન્વેષણાત્મક સિદ્ધાંત સમજાવો.
૯. જ્ઞાન વ્યક્ત કરવાની રીતો સમજાવો.
૧૦. અન્વેષણાત્મક અધ્યયનને અસરકારક બનાવવા માટેના ઉપાયો સૂચવો.

૧૧. અન્વેષમાત્મક અધ્યયનાન ફાયદા અને મર્યાદાઓ જમાવો.
૧૨. અર્થ સમજાવો :- સહજ ચિંતન, સંક્રમણ, અનવેષણાત્મક અધ્યયન
૧૩. બ્રુનર આગમન પદ્ધતિની ભલામણ કરે છે – સમજાવો.
૧૪. કારક અભિસંધાનનો સિદ્ધાંત અને તેની મર્યાદાઓ વર્ણવો.
૧૫. નિરભિસંધાન એટલે શું ?
૧૬. કારક અભિસંધાન વિશેની નીચેની સંકલપનાઓ સમજાવો.
આણેલા વર્તનો, આપન્ન વર્તનો, કારક અભિસંધાન
૧૭. સુદ્ઢકો એટલે શું ? સુદ્ઢકોના પ્રકારો ટૂંકમાં વર્ણવો.
૧૮. “શિક્ષકના સર્વોત્તમ સાધન તરીકે પ્રેરણા”- આ વિધાન અધ્યયનને કઈ રીતે અસર કરે છે તે તમારા શબ્દામાં વર્ણવો.
૧૯. વિદ્યાર્થીમાં અધ્યયન તત્પરતા હોવી અનિવાર્ય છે – સમજાવો.
૨૦. વિષયવસ્તુ સંબંધી પરિબળમાં અનુબંધનું મહત્વ શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીના સંદર્ભે સ્પષ્ટ કરો.
૨૧. સજાનો અર્થ જણાવો.
૨૨. સજાના પ્રકારો સમજાવો.
૨૩. સજાની અસરો સમજાવો.
૨૪. સજા શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીનાં સબંધને કઈ રીતે અસર કરે છે ?
૨૫. પ્રેરણાનો અર્થ આપો.
૨૬. પ્રેરણાનું સ્વરૂપ સમજાવો.
૨૭. મેસ્લોનો માનવપ્રેરણાનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
૨૮. મેકલેલેન્ડનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

Unit-1

1. what is psychology?
2. what is educational psychology? describe its scope.
3. give the meaning of growth.
4. what is development? state its types.
5. give the meaning of growth and development and differentiate it.
6. mention the affecting factors of development and discuss it.

7. explain the various stages of development.
8. give the definition of psychology.
9. give the definition of educational psychology.
10. what is the age period of childhood?
11. state any two characteristics of childhood.

Unit-2

- 1 State the meaning of late childhood and adolescence
- 2 Enlist the characteristics of late childhood.
- 3 Enlist the characteristics of adolescence
- 4 What are the requirements of an adolescent?
- 5 Daydreaming is the habit of adolescent: Why
- 6 Adolescent is the period of great expectations: justify
- 7 In context of present scenario, what are the problems of adolescent?
- 8 As a teacher how will you tackle an adolescent?
- 9 Explain the physical growth in late childhood
- 10 Explain the physical growth in adolescence
- 11 Explain the emotional growth in late childhood
- 12 Explain the emotional growth in adolescence
- 13 Explain the mental growth in adolescence
- 14 Explain the mental growth in late childhood
- 15 Explain the social growth in adolescence
- 16 Explain the social growth in late childhood
- 17 How will you help an adolescent in his emotional development?
- 18 "Teacher is an agent for the social development " how
- 19 "mental development in later childhood should be the primary concern of a teacher" why
- 20 "school is the ideal place for social development" justify
- 21 "emotional development and teacher are supplementary to each other-how?
- 22 School and physical development of student are supplementary to each other

23 Which efforts will you put to nurture emotional development of an adolescent?

24 Which efforts will you put to nurture mental development of an adolescent?

25 "14 years old Rahul does not mix in the group during tour mention your two efforts as a teacher"

26 "15 years old Reena frequently looks in the mirror "-why

Unit-3

1 Define Individual Differences.

2 Mention the areas of individual differences.

3 "Each individual is different"-justify.

4 " Heridity and Environment Plays a important role in individual differences"- Explain.

5 State the educational implication of individual differences.

6 As a teacher how will you address individual differences present in your classroom.

7 Explain the meaning of socialization and describe socialization process.

8 " Family plays pivotable role in socialization process"-.Explain.

9 "In present scenario socialization process is governed by mass-media"-state your views.

10 School provides momentum to socialization process"-state your views.

11 Describe Bobodoll Experiment of Bandura.

12.What do you mean by social learning?

13 Which are the essentials of social learning- Explain in short.

- 14 Explain social learning process stated by Bandura.
- 15" Social learning theory directs teacher for their behavior"-Explain
- 16 How will you motivate prodigy(gifted) student?
- 17 What are the problems of educationaly backward students?
- 18 How will teacher identify educational backward child?
- 19 How can school be helpful to single parent child?
- 20 Explain types of personality according to jang.
- 21 Explain personality an describe its nature.
- 22 What do you mean by Adjustment?
- 23 Enlist the charactristics of well Adjusted person.
- 24 Enlist the characteristics of maladjustment.
- 25 Mention the techniques of adjustment.

Unit-4

- 1 Clarify the concept of learning and explain the steps of learning process
- 2 Give the meaning of learning and mention factors affecting to learning
- 3 Give the meaning of learning.state the factors of learner which affect learning
- 4 Among various factors affecting learning, explain process oriented factor.
- 5 Which type of content gives momentum to learning?
- 6 What is operant conditioning? Explain Skinner's experiment.
- 7 State the educational implimantation of operant conditioning.
- 8 Explain Bruner's discovery learning.

- 9 Explain modes of knowledge representation.
- 10 Give suggestions to make discovery learning effective.
- 11 State advantages and limitation of discovery learning.
- 12 Give the meaning of intuitive thinking, transfer and Discovery learning.
- 13 Bruner Advocated inductive method- Explain.
- 14 state limitations of principal of operant conditioning.
- 15 What is deconditioning?
- 16 Explain the below concept of operant conditioning.
  1. Elicited behavior
  2. Emitted behavior
  3. operant conditioning
17. what do you mean by reinforcers? Describe the kinds of them in brief.
- 18 Describe the below statement in your words, "inspiration is an excellent tool of education"
- 19 "the learning readiness in students is unavoidable" state your views
- 20 Clarify the importance of correlation with content related factors with reference to a teacher and a student.
21. what do you mean by punishment.
- 22 Explain the types of punishment.
- 23 Give the effects of punishment.
- 24 How does punishment effect the relationship between teacher and student.
- 25 Give the meaning of Motivation.
- 26 Explain the form of Motivation.

27 Explain the Maslows principle of human motivation.

28 Explain the Maclaland principle.